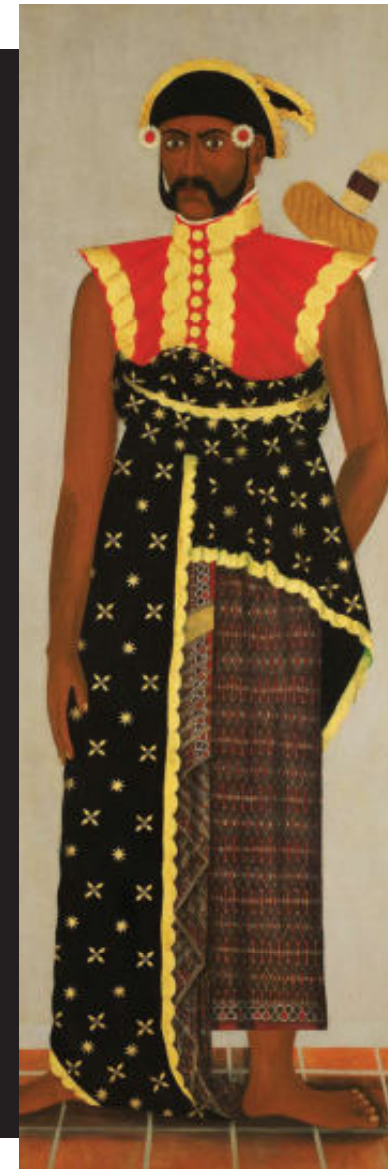

Uit het Rijks Unieke vormen van meng- cultuur

Kleren maken de man,
ook in Indonesië.
Dit zijn geen echte portretten,
maar *typen*.
De nauwkeurig geschilderde
kleding en batikmotieven
vertellen niet alleen uit
welke regio deze mannen
afkomstig zijn,
ze geven ook informatie over
hun rang en status.
De hoffunctionarissen zijn
vermoedelijk geschilderd door
een niet-westerse kunstenaar.

Schilderijen, olieverf op doek.
Afmeting: 196x74 cm.
Vervaardiging: Java(?) tussen 1820 en 1870

Deze serie schilderijen toont vijf Javaanse hoffunctionarissen. De mannen dragen inheemse kleding. Drie van de vijf dragen daarbij een westers of op het westen geïnspireerd jasje. De lichamen en gezichten van de mannen zijn formeel weergegeven, de stoffen uiterst gedetailleerd. De patronen van de kleding zijn te verbinden met specifieke regio's op Java en Madoera. Dat geldt ook voor de krissen die de mannen op hun rug

dragen en waarvan de drie laatste een Balinese herkomst hebben.

Mengcultuur

Deze schilderijen zijn unieke vormen van mengcultuur. Ze vertonen zowel sporen van een inheemse, als van een westerse traditie. De stijl is grotendeels inheems, maar de (inheemse?) kunstenaar heeft wel geprobeerd een vorm van westers perspectief en driedimensionaliteit over te nemen. Bovendien is het medium (olieverf op doek) westers. De schilderijen hebben een identieke opbouw, met een effen achtergrond en een eenvoudige

tegelvloer. Ze behoren zonder twijfel tot één serie. Ze zitten in houten lijsten die vermoedelijk met elkaar verbonden zijn geweest, zodat ze een scherm vormden. Waarschijnlijk naar voorbeeld van de Japanse schermen uit Deshima die in de 19de eeuw zeer in de mode waren.

Over de functie en opdrachtgever van deze schilderijen bestaan twee hypothesen. Ofwel zijn ze besteld door een lokaal hof om als een afschei-

dingsscherm te functioneren, danwel ze zijn besteld door een westerse opdrachtgever met interesse in de inheemse Javaanse culturen.

Absoluut uniek

Specialisten en conservatoren van volkenkundige musea bevestigen dat deze serie absoluut uniek is. Dergelijke gedetailleerde schilderijen van deze kwaliteit en van dit formaat zijn verder onbekend. Wel bestaan er prentense-

ries van oosterse *typen*, maar deze zijn doorgaans gemaakt door westerse kunstenaars en bovendien veel kleiner. Het meest in de buurt komen de series poppen met oosterse drachten. Deze poppen werden al in het begin van de 19de eeuw gemaakt voor de westerse markt. En ook hierbij gaat om *typen*. De schilderijen vertonen met name veel overeenkomsten met de zogenaamde 'Raffles-poppen' uit het Britisch Museum (1811). Gesuggereerd is wel dat de schilderijen gemaakt zijn naar voorbeeld van deze poppen. Dat lijkt minder waarschijnlijk. De overeenkomsten met deze poppenseries

maken een westerse opdrachtgever wel waarschijnlijker. Specialisten van het Tropenmuseum en het British Museum dateren ze in de eerste helft van de 19de eeuw. Ook het blauwe jasje, gedecoreerd met eikenbladmotieven dat een van de Javanen draagt (tweede schilderij), lijkt uit de eerste helft van die eeuw te stammen.

Bron: Rijksmuseum Amsterdam